

TIIVISTELMÄ

Asuinmaaseutu 2007 – 2010

Maaseutuasumisen kehittämisohjelma

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja 2a/2007

Toimitus:

Mia Saloranta

Taitto:

Keltainen toukokuu / Ben Rydman

Kuvat:

Jussi Jansson

Maa- ja metsätalousministeriön kuva-arkisto

Ritva Salomaa-Santala

Mia Saloranta

Kaija Roiha

Juha Toutain

Kannen kuva: Outi Palttala-Heiskala

Kirjapaino:

Vammalan kirjapaino, Vammala 2007

1. painos

ISSN 1238-6464

ISBN 978-952-491-188-7 (nid.)

ISBN 978-952-491-189-4 (PDF)

Julkaisusarja:

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisu 2a/2007

Julkaisija:

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä

Julkaisu on ladattavissa pdf-tiedostona osoitteessa www.maaseutuasuminen.fi.

Asuinmaaseutu 2007 – 2010

**Maaseutuasumisen kehittämisohjelma
Tiivistelmä**

JULKAISIJA		JULKAISUN NIMI	
Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä		Asuinmaaseutu 2007-2010 Maaseutuasumisen kehittämisohjelma	
SARJA / N:O		ILMESTYMISAJANKOHTA	
2a/2007		Helmikuu 2007	
ISSN	ISBN (nid.) ISBN (pdf)	KOKONAISIVUMÄÄRÄ	
1238-6464	ISBN 978-952-491-188-7 ISBN 978-952-491-189-4 (pdf)	32	
TEKIJÄT		AVAINSANAT	
Maaseutuasumisen teemaryhmä		Maaseutuasuminen, maallemuutto, asuinmaaseutu, vapaa-ajan asuminen, kehittämisohjelma, maaseudun kehittäminen, Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä, Maaseutuasumisen teemaryhmä	
JULKAISUN KUVAUS			
<p>Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän asettama Maaseutuasumisen teemaryhmä on laatinut maaseutuasumisen kehittämisohjelman Asuinmaaseutu 2007 - 2010. Tämä julkaisu on ohjelman tiivistelmä.</p> <p>Asuinmaaseutu on käsite, joka kuvaa tämän päivän maaseudun asukkaiden suhdetta asuinpaikkaansa; maaseudun merkitys liittyy ennen muuta siellä asumiseen. Yli puolet suomalaisista pitää maaseudulla asumista mahdollisena ja jopa toivottavana vaihtoehtona, mutta vain pieni osa maallemuutosta haaveilevista toteuttaa aikeensa. Samanaikaisesti useimmat maaseutukunnat kaipaavat uusia asukkaita. Tämän ohjelman tavoitteena on maalla asumisen esteiden vähentäminen ja maallemuuton edistäminen, osa-aika-asuminen mukaan luettuna.</p> <p>Ohjelman luvuissa 1-2 taustoitetaan asuinmaaseudun tämän hetkistä tilannetta. Viimeaikaisten tutkimusten pohjalta kerrotaan, ketkä maalle muuttavat, miksi ja mihin. Lisäksi esitellään osa-aika-asumisen kehitystä, maaseudun palvelujen muutosta ja uusia toimeentulon lähteitä. Maaseutu-asumisen haasteina nähdään mm. pula sopivista asunnoista, kaavoitusongelmat, käyttämättömät rakennukset, vapaa-ajan asuntojen muuttaminen vakituisiksi asunnoiksi, neuvonnan puute, kyläkoulujen lakkauttaminen, infrastruktuurin kehittämättömyys ja ekologiset kysymykset. Luvussa 3 visioidaan, minkälaiseksi asuinmaaseutu parhaimmillaan voi kehittyä. Luku 4 on ohjelman keskeisin osa, siinä pyritään vastaamaan em. haasteisiin ja esitetään 30 kehittämistoimenpidettä perusteluineen. Lopuksi käsitellään ohjelman toteuttamista ja toteutumisen seuranta luvussa 5.</p> <p>Teemaryhmä yhdessä yhteistyöverkostonsa kanssa toteuttaa toimenpiteet. Ohjelman toteutuksessa korostuu poikkihallinnollinen yhteistyö eri sektoriviranomaisten välillä. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmässä seurataan tavoitteiden toteutumista ja analysoidaan ohjelman tuloksia.</p> <p>Julkaisu löytyy pdf-tiedostona osoitteesta www.maaseutuasuminen.fi.</p>			

UTGIVARE		PUBLIKATION	
Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp (YTR)		Boendelandsbygd 2007-2010 Utvecklingsprogram för landsbygdsboende	
SERIENS NUMMER		UTGIVNINGSDATUM	
2a/2007		Februari 2007	
ISSN	ISBN (häftad) ISBN (pdf)	SIDOANTAL	
1238-6464	ISBN 978-952-491-188-7 ISBN 978-952-491-189-4 (pdf)	32	
FÖRFATTARE		NYCKELORD	
Temagruppen för landsbygdsboende		Landsbygdsboende, flyttningen till landsbygden, boendelandsbygd, fritidsboende, utvecklingsprogram, Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp, Temagruppen för landsbygdsboende.	
REFERAT			
<p>Temagruppen för landsbygdsboende som Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp tillsatt har utarbetat ett utvecklingsprogram för landsbygdsboende Boendelandsbygd 2007 - 2010. Denna publication är ett sammandrag av programmet.</p> <p>Boendelandsbygd är ett begrepp, som beskriver förhållandet som dagens invånare på landsbygden har till sin boningsort; landsbygdens betydelse förenas framför allt med boende där. Över hälften av finländarna anser att boende på landsbygden är ett möjligt och till och med ett önskvärt alternativ, men endast en liten del av dem som drömmer om att flytta till landet förverkligar sina planer. Samtidigt behöver de flesta landsbygdskommuner nya invånare. Syftet med detta program är att sänka hindren för boendet på landet och främja flyttande dit, inklusive deltidsboende.</p> <p>I programmets kapitel 1-2 ges en bakgrund till nuläget på boendelandsbygden. Med stöd av de senaste undersökningarna redogörs för vem som flyttar till landet, av vilka skäl och vart. Ytterligare framläggs utvecklingen av deltidsboende, ändringen i servicen på landsbygden och nya inkomstkällor. Bland annat brist på lämpliga bostäder, planläggningsproblem, oanvända byggnader, ombyggnad av fritidsbostäder till fasta bostäder, brist på rådgivning, nedläggning av byskolor, utvecklad infrastruktur och ekologiska frågor ses som utmaningar för landsbygdsboende. I kapitel 3 visioneras om vad boendelandsbygden i bästa fall kan utvecklas till. Kapitel 4 är den viktigaste delen i programmet, där försöker man bemöta ovan nämnda utmaningar och framlägga 30 utvecklingsåtgärder med motiveringar. Avslutningsvis behandlas genomförandet av programmet och uppföljningen av genomförandet i kapitel 5.</p> <p>Tillsammans med sitt samarbetsnätverk genomför temagruppen åtgärderna. Vid genomförandet av programmet betonas ett tväradministrativt samarbete mellan olika sektormyndigheter. Landsbygdspolitikens samarbetsgrupp följer förverkligandet av målen och analyserar resultaten av programmet.</p> <p>Publikationen finns som pdf-fil på adressen www.maaseutuasuminen.fi.</p>			

PUBLISHER		NAME OF PUBLICATION	
Rural Policy Committee (YTR)		Residential Rural Areas 2007–2010 Rural Housing Development Programme	
SERIES / NO		PUBLICATION DATE	
2a/2007		February 2007	
ISSN	ISBN (BOOK) ISBN (PDF)	TOTAL PAGES	
1238-6464	ISBN 978-952-491-188-7 ISBN 978-952-491-189-4 (pdf)	32	
AUTHORS		KEYWORDS	
Theme Group on Rural Housing		Rural housing, counter-urbanisation, rural residential areas, leisure dwelling, development programme, Rural Policy Committee, Theme Group on Rural Housing	
DESCRIPTION OF PUBLICATION			
<p>Appointed by the Rural Policy Committee, the Theme Group on Rural Housing has prepared a rural housing development programme called Residential Rural Areas 2007 – 2010. This publication is a summary of the programme.</p> <p>Residential rural area is a concept describing the relation of current rural residents with their place of residence; the significance of rural areas is above all connected with living there. More than half of Finns consider living in a rural area a possible and even a desirable alternative. However, only a small part of those dreaming about counter-urbanisation actually move to the countryside. At the same time, most rural municipalities long for new residents. The aim of this programme is to reduce the impediments to living in rural areas and to promote counter-urbanisation, also part-time habitation.</p> <p>Chapters 1–2 of the programme offer background information regarding the current situation with residential rural areas. Based on current research, we tell who move to the rural areas, exactly where they move and why. Furthermore, we outline the development of part-time habitation, the change in services in the rural areas and new sources of income. The challenges with living in rural areas are, for example, lack of proper housing, problems in land use planning, vacant buildings, changing of leisure dwellings into permanent ones, lack of counselling, closing down of village schools, undeveloped infrastructure and ecological questions. Chapter 3 offers visions of what the residential rural areas could become at best. Chapter 4 is the most essential part of the programme: it strives to offer solutions to the above-mentioned challenges by presenting 30 development actions and their argumentation. Finally, Chapter 5 deals with realising the programme and monitoring of the realisation process.</p> <p>The Theme Group and its cooperation network will realise the actions together. Realisation of the programme stresses cross-administrative cooperation between authorities of various sectors. The Rural Policy Committee will monitor reaching of the objectives and analyse the results of the programme.</p> <p>The publication can be viewed in PDF format at www.maaseutuusuminen.fi.</p>			

Esipuhe

Asuinmaaseutu 2007-2010 on järjestyksessään ja maaseutupolitiikan historiassa ensimmäinen maalle muuton ja maalla asumisen edistämiseen keskittyvä ohjelma. Se iskee maaseutupoliittisesti niihin aukkoihin, jotka jäävät eri hallinnonalojen kehittämisen ulko-puolelle tai sektoripoliitikkojen toimien katvealueisiin.

Maaseutupolitiikan yhteisryhmä (YTR) asetti syksyllä 2005 Maaseutuasumisen teemaryhmän. Teemaryhmän puheenjohtajana toimii Suomen Kylätoiminta ry:n pääsihteeri Risto Matti Niemi ja sihteereinä projektipäällikkö Mia Saloranta Suomen Kotiseutuliitosta ja projektipäällikkö Kaija Roiha Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksesta. Teemaryhmän kokoonpano on seuraava: kunnanjohtaja Sten Frondén, Liljendalin kunta; erityisasiantuntija Eero Hiltunen, Suomen Kuntaliitto; yliarkkitehti Anne Jarva, ympäristöministeriö; hallituksen puheenjohtaja Heikki Kukkonen, Suomen Kotiseutuliitto; pääsihteeri Jorma Leppänen, Saaristoasiain neuvottelukunta/ sisäasiainministeriö; ekotaloasiantuntija Pekka Leppänen; agronomi Marita Mattila, Etelä-Savon maakuntahallitus; toiminnanjohtaja Juhani Nenonen, Suomen Omakotiliitto ry; toiminnanjohtaja Pirjo Oikarinen, Oulujärvi LEADER ry; kehittämisjohtaja Tuomas Perheentupa, Suomen Kylätoiminta ry; yliarkkitehti Raija Seppänen, maa- ja metsätalousministeriö; yliarkkitehti Pertti Vesanto, Valtion asuntorahasto ja asiantuntijajäsenenä kehitysjohtaja Seppo Aho, Lapin yliopisto.

Kaikki teemaryhmän jäsenet ovat osallistuneet pyyteettömästi ja aktiivisesti ohjelman pohjatekstien kirjoittamiseen ja hiomiseen oman asiantuntija-alueensa tiimoilta. Ohjelman on toimittanut teemaryhmän sihteeri Mia Saloranta. Samanaikaisesti kehittämisohjelman valmistelun kanssa on toteutettu neuvottelukierros maakunnissa. Näissä neuvotteluissa on sovitettu yhteen alueellisten toimijoiden ja teemaryhmän näkemyksiä maalla asumisesta. Samalla on perustettu jokaiseen maakuntaan työryhmä valtakunnallisen teemaryhmän vastinpariksi.

Lopputuloksena on toimiva ja yksimielisesti hyväksytty ohjelma, jonka toteuttaminen vie asukkaiden maaseutua vähintäänkin ne kuuluisat kaksi piirua oikeaan suuntaan.

Kalannin Tilpruukin saunan kuistilla, lämpimänä pikkujouluna vuonna 2006

Risto Matti Niemi
Maaseutuasumisen teemaryhmän puheenjohtaja

**Tämä julkaisu on tiivistelmä Asuinmaaseutu 2007-2010 –ohjelmasta.
Koko ohjelma on nähtävissä pdf-tiedostona osoitteessa www.maaseutuasuminen.fi.**

Sisällys

Esipuhe

1. Johdanto	1
2. Näkökulmia maaseutuasumiseen	2
2.1 Väestökehitys	2
2.2 Maaseutu on haluttu asuinympäristö	2
2.3 Maaseudun palvelut muutoksessa	3
2.4 Työn ja toimeentulon mahdollisuudet maaseudulla	3
2.5 Maaseutuasumisen ja maalle muuton haasteita	3
3. Asuinmaaseudun tulevaisuus	7
4. Maaseutuasumista ja maalle muuttoa edistävät toimenpiteet	9
4.1 Maaseudun kaavoitus ja kyläympäristöjen kunnostaminen	9
4.2 Erilaiset asumismuodot ja rakentamistavat	14
4.3 Maaseudun infrastruktuurikysymykset	16
4.4 Asuntorahoitus ja asumistuet maaseudun näkökulmasta	21
4.5 Kyläkoulut	23
4.6 Maaseutuasumisen markkinointi ja viestintä	25
5. Ohjelman toteuttaminen ja seuranta	27
Lähteet ja tausta-aineistoa	28

1. Johdanto

Asuinmaaseutu on käsite, joka kuvaa tämän päivän maaseudun asukkaiden suhdetta asuinpaikkaansa; maaseudun merkitys liittyy ennen muuta siellä asumiseen.

Tutkimusten mukaan yli puolet suomalaisista pitää maaseudulla asumista mahdollisena ja jopa toivottavana vaihtoehtona, mutta vain pieni osa maallemuutosta haaveilevista toteuttaa aikeensa. Samanaikaisesti useimmat maaseutukunnat kaipaavat uusia asukkaita. Maalla asumiseen ja maallemuuttoon liittyy siis monia haasteita ja ratkaistavia kysymyksiä. Maaseutuasumisen teemaryhmän ja Asuinmaaseutu 2007-2010 -ohjelman tavoitteena on maalla asumisen esteiden vähentäminen ja maallemuuton edistäminen.

Asuinmaaseudun kehittämisen tavoitteita ja keinoja pohdittaessa tulee ottaa huomioon maaseudun moninaisuus. Kehittämistarpeet poikkeavat toisistaan esimerkiksi kaupunkien läheisellä maaseudulla, ydinmaaseudulla ja harvaan asutulla maaseudulla. Ongelmia ratkottaessa esiin nousee kysymyksiä, jotka koskevat yhteiskunnan ilmiöitä laidasta laitaan. Tässä ohjelmassa on kuitenkin tarkoituksenmukaista rajata aihetta muun muassa sen perusteella, mitä kysymyksiä jo käsitellään muissa valtakunnallisissa teema- ja työryhmissä.

Asuinmaaseutu 2007-2010 on Maaseutuasumisen teemaryhmän valtakunnallinen toimin-tasuunnitelma. Osa ohjelman toimenpiteistä toteutetaan teemaryhmän omana työnä, mutta pääasiallisesti pyritään sitouttamaan teemaryhmän jäsenten taustaorganisaatiot viemään asioita eteenpäin. On toivottavaa, että ohjelmaa käytetään soveltaen myös alue- ja paikalistasolla, osa toimenpiteistä on kirjattu sitä silmällä pitäen. Lisäksi ohjelmalla halutaan nostaa esiin sellaisia maaseutuasumisen kannalta merkittäviä kysymyksiä, joiden ratkaisu ei ole todennäköistä lähivuosina ja teemaryhmän voimin, mutta joista tulisi keskustella eri hallinnon aloilla ja julkisuudessa.

Maaseutuasumisen teemaryhmän tehtävänä on sovittaa yhteen maaseutuasumiseen liittyviä kehittämistoimia eri hallinnon aloilta. Ryhmä tekee kannanottoja ja ehdotuksia, teettää selvityksiä, järjestää seminaareja ja tiedotustilaisuuksia sekä osallistuu julkiseen keskusteluun maaseutuasumista puoltavasta näkökulmasta. Teemaryhmän alueellinen toiminta toteutetaan maakunnallisten työryhmien kautta. Verkoston ylläpitämisessä tehdään yhteistyötä YTR:n rahoittaman Onni muuttaa maalle-hankkeen kanssa.

2. Näkökulmia maaseutuasumiseen

2.1 Väestökehitys

Sekä luonnollinen väestönkehitys että muuttoliike tukevat samansuuntaista kehitystä: väestönkasvu on voimakkainta kasvukeskusten ympäristökunnissa ja ikärakenne on vinoutunut ydin- ja harvaan asutuilla maaseutualueilla, missä väestö on selkeästi vanhusvoittoisempi kuin kaupungeissa ja kaupunkien läheisellä maaseudulla. Ydin- ja harvaan asutulla maaseudulla työikäisten osuus väestöstä on huomattavasti muun maan vastaavaa osuutta pienempi, miesten osuus väestöstä on suurempi kuin naisten, ja sukupuolirakenne vinoutuu edelleen. Kaupunkien läheisellä maaseudulla tilanne on väestökehityksen ja -rakenteen suhteen huomattavasti valoisampi.

Suomessa valtaosa muutoista tapahtuu kaupunkimaisten kuntien välillä, mutta näiden muuttovirtojen kasvu on pysähtynyt samalla kun muuttaminen maaseudulta kaupunkiin on vähentynyt. Vastaavasti muutot kaupunkimaisista kunnista maaseutumaisiin kuntiin ovat lisääntyneet tasaisesti.

2.2 Maaseutu on haluttu asuinympäristö

Maaseudulle muuttavat useimmiten nuoret perheet tai työelämäänsä lopettelevat ihmiset. Merkittävä osa maaseudulle tulijoista on entiselle kotiseudulle suuntaavia paluumuuttajia. Kaiken kaikkiaan maallemuuttajat ovat kuitenkin varsin heterogeeninen joukko, johon kuuluu myös eri-ikäisiä yksin asuvia. Kaupungeista muutetaan mielellään läheiselle maaseudulle, mistä käsin voidaan käydä edelleen työssä kaupungissa. Syrjäisemmälle maaseudulle muutetaan harvemmin.

Suomalaisia houkuttelee maaseudulle ennen muuta asumisen ja elämisen laatu. Viihtyisyys, turvallisuus, oma rauha ja vapaus omiin valintoihin korostuvat kaikissa tutkimuksissa maaseudun parhaina ominaisuuksina. Myös monenlainen tilaa vievä harrastaminen ja tuotantotiloja vaativa pienyrittäminen on maalla mahdollista omassa pihapiirissä. Etenkin nuorille lapsiperheille rauhallinen ympäristö merkitsee enemmän kuin hyvä palveluvarustus tai harrastusmahdollisuudet. Asuinympäristön ja elämisen sosiaalisen laadun merkitys tulee tärkeämmäksi asukkaiden iän ja kokemuksen karttuessa.

Maaseudun asukkaina tulee huomioida myös osa-aika- eli kakkosasukkaat. Maaseudun elinvoimaisuuteen kakkosasumisella on useita potentiaalisia vaikutuksia: taloudellisia, palveluihin ja infrastruktuuriin, henkiseen ja sosiaaliseen pääomaan sekä yleiseen ilmapiiriin liittyviä. Kakkosasuminen onkin nähty erääksi keskeiseksi maaseudun vahvuudeksi ja voimavaraksi varsinkin ydinmaaseudulla ja harvaanasutulla maaseudulla.

2.3 Maaseudun palvelut muutoksessa

Viimeaikaisen kehityksen myötä maaseutukunnissa on vaarana, että kuntien tarjoamien peruspalvelujen määrä, laatu ja saavutettavuus heikkenevät. Kuntien ongelmiin ratkaisuksi on tarjottu kunta- ja palvelurakennemuutostusta. Todennäköisesti uudistus johtaa palvelujärjestelmien kokoamiseen suurempiin yksiköihin. Lähipalvelujen – esimerkiksi lähikoulujen – tulevaisuus on uhattuna, kun kokonaisetuja ja -haittoja ei yleensä palveluverkoista päätettäessä huomioida, vaan käytetään hyvin lyhytnäköisiä taloudellisia laskelmia.

Nähtävissä on, että kolmas sektori ottaa lisääntyvää vastuuta hyvinvointipalvelujen turvaamisesta. Tarvitaan uutta verkostoitunutta toimintatapaa ja tasavertaista kumppanuutta niin kuntien ja muun julkisen sektorin kuin yritystoiminnan ja kolmannen sektorin toimijoiden välille. Peruspalvelut voidaan turvata laaja-alaisella yhteistyöllä, sopimuksellisuudella, paikallisia palveluyrityksiä, osuuskuntia ja monipalvelukeskuksia luomalla sekä ennakkoluulottomasti uusia palvelumuotoja kehittämällä. Erilaiset yhdistelmäpalvelut, liikkuvat palvelut ja palvelujen osittainen sähköistäminen sekä siihen liittyvä laajakaistaverkko voivat ainakin osittain korvata maaseudun harvenevan perinteisen palveluverkon.

2.4 Työn ja toimeentulon mahdollisuudet maaseudulla

Tehokkaan tietoliikenneyhteyden leviäminen maaseudulle luo edellytyksiä e-työlle, jonka mahdollisuuksia ovat etätöiden ohella muun muassa erilaiset pienyrittämisen ja itsensä työllistämisen muodot sekä puhelinpalvelukeskukset ja yhteyskeskukset. Maaseudulla toimeentulon mahdollistavat myös uudentyyppiset omaehtoisen työllistymisen muodot. Osaamistaan voi tarjota useammalle työnantajalle. Esimerkiksi kunnat ostavat palveluita yksityisiltä yrityksiltä tai ammatinharjoittajilta. Palvelujen tuottajina voivat toimia myös osuuskunnat tai yhdistykset. Erääksi ratkaisuksi on esitetty maaseutusopimusta, jonka avulla kerätään maaseudun piilevistä töistä ansiolähteeksi riittäviä kokonaisuuksia.

Maaseudun työllisyyden kehittämisen merkittävimpiä mahdollisuuksia ovat etätöiden tukeminen, rakennustoimintaan liittyvien palvelujen edistäminen, vanhusten kotona asumisen tukeminen, hoivayrittäjäyys, kesäasukkaiden lisääntyvä palvelukysyntä, uudet moniyrittäjäkonseptit sekä sirpaleisten pienyritysten resurssien yhdistäminen.

Työssäkäynti kaupungissa on kuitenkin tänä päivänä merkittävin maaseudulla asumisen mahdollistaja. Kaupunkeihin matkataan töihin yhä kauempaa – sopivaksi tai ainakin siedettäväksi koettu pendelöintietäisyys on kasvamassa.

2.5 Maaseutuasumisen ja maalle muuton haasteita

Muutto kaupungista maalle saattaa olla työläs prosessi paitsi käytännön asioiden kannalta niin myös henkisesti ja sosiaalisesti. Maallemuuttajan on syytä varautua monenlaisiin elämänmuutoksiin. Kylässä voidaan helpottaa uusien asukkaiden kotiutumista. Tärkeätä on, etteivät uudet asukkaat tunne itseään ulkopuolisiksi kyläyhteisössä.

Vanhoille maaseudun rakennuksille, huonokuntoisillekin, olisi suuri kysyntä sekä vakituiseen että vapaa-ajan asumiseen. Näitä on kuitenkin harvoin tarjolla, vaikka maaseudulla

on lukematon määrä tyhjilleen jääneitä rakennuksia. Tyhjät rakennukset ovat usein perikuntaomistuksessa, eikä niitä haluta myydä.

Taajamien ulkopuolella on paikoin pulaa muuttajien toiveita vastaavista rakennuspaikoista, jotka samalla sijoittuisivat järkevästi yhdyskuntarakenteeseen. Yksi syy voi olla maanomistajien haluttomuus myydä maataan. Kylien tonttipula saattaa johtua myös kuntien kaavoitus- ja maanhankintapolitiikasta; rakennuspaikat halutaan keskittää keskustaajamiin.

Talon rakentaminen maaseudulle saattaa olla monesta syystä työläs hanke. Yleinen ongelma on neuvonnan ja rakentamiseen liittyvien palvelujen saatavuuden hajanaisuus. Ammattitaitoisia rakennusmiehiäkin on usein vaikea tavoittaa.

Vuokralla asuminen olisi vartenotettava mahdollisuus silloin, kun maaseudulla asumista halutaan kokeilla tekemättä heti lopullista päätöstä asettumisesta ja oman talon rakentamisesta. Ongelmana on se, että vuokrattavia taloja ja asuntoja on maaseudulla hyvin vähän tarjolla.

Maankäytön suunnittelun kehittäminen on avainasemassa, kun pyritään lisäämään rakentamista maaseudulla. Maankäytön suunnittelu antaa mahdollisuuden sovittaa yhteen asukkaiden toiveet ja yhteiskunnan vaatimukset sekä lieventää lupamenettelyihin liittyvää kitkaa. Maaseudun maankäytön suunnitteluun soveltuu erityisesti yleiskaava. Maaseuturakentamisen ohjaus kaipaa selkeyttämistä: On tutkittava olemassa olevien suunnittelu- ja ohjausmenetelmien käyttömahdollisuudet sekä kehitettävä näiden sisältöä ja selvitettävä uusien menettelyjen tarve. Suunnitteluresurssien niukkuus on yksi maaseudun suunnittelun ja rakentamisen ohjauksen ongelmista. Maanomistajia ja muita kyläläisiä tulisi kannustaa oma-aloitteiseen suunnittelun käynnistämiseen ja siihen osallistumiseen.

Suurin osa maallemuutosta suuntautuu kasvukeskusten ympäristökuntiin. Nopea väestönkasvu on haaste kehyskuntien maankäytön suunnittelulle, lupapolitiikalle ja palvelujen järjestämiselle. Maltillinen kasvu ja sen hallinta ovatkin monen kehyskunnan tavoitteena.

Rannat ovat merkittävä maaseutuasumisen vetovoimatekijä. Hallitsematon rantarakentaminen voi kuitenkin vaikuttaa epäedullisesti sekä kunnan talouteen että ympäristön viihtyisyyteen ja luonnonarvoihin. Loma-asuntorakennuspaikkojen lisäksi rannoille halutaan sijoittaa yhä enemmän vakituisia asuntoja ja matkailupalveluita. Rantarakentamiselle, sekä loma- että vakituiselle asumiselle, tulisi löytää uusia muotoja kuten uudentyypisiä tiiviin rakentamisen malleja.

Vapaa-ajan asuntojen muuttamisessa vakituisiksi asunnoiksi on ilmennyt erilaisia käytäntöjä kunnasta riippuen, ja usein se on koettu vaikeaksi. Ongelmakohtia ovat olleet mm. kaavakysymykset, ympäristövaikutukset, kunnallisten palvelujen järjestäminen ja asuinrakennukselle asetetut tekniset vaatimukset sekä tonttikoko.

Infrastruktuurin toimivuudella on suuri merkitys arvioitaessa haja-asutusalueiden asumiskelpoisuutta ja vetovoimaa. Haasteita asettavat muun muassa korkealaatuisen talousveden saanti ja kiinteistökohtainen jätevesien käsittely, tietoliikenneverkon kattavuus, teiden kunnossapito, liikenneturvallisuus ja joukkoliikenteen riittävyys. Ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan sekä riittäviä julkisia resursseja että uusia toimintatapoja ja tiivistä yhteistyötä asukkaiden ja kunnan välillä.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja muutoksesta aiheutuviin seurauksiin varautuminen liittyvät läheisesti asumiseen. Esimerkiksi maaseudun paikallistalouden elvyttäminen vähentää asukkaiden tarvetta hankkia palveluita ja työmahdollisuuksia kauempaa, mikä puolestaan vähentää liikenteen päästöjä. Tärkeätä on parantaa rakennusten energiatehokkuutta ja minimoida uusiutumattomien energialähteiden käyttöä mm. lämmityksessä.

3. Asuinmaaseudun tulevaisuus

Kun kehitystä ohjataan asuinmaaseudun kannalta myönteiseen suuntaan, väestön määrä maaseudulla kääntyy tasaiseen nousuun, elinkeinot monipuolistuvat, kotimaisen uusiutuvan energian käyttö lisääntyy, uudentyyppiset palvelujärjestelmät mahdollistavat lähipalvelut kylien asukkaille, tieverkosto ja muu infrastruktuuri pidetään hyvässä kunnossa ja joukkoliikenne on haja-asutusalueiden käytettävissä kohtuuhinnalla. Maaseudun ja kaupunkien vuorovaikutus lisääntyy ja saa uusia muotoja, mikä omalta osaltaan parantaa maaseudun elinvoimaa.

Asuinmaaseudun vetovoiman vahvistamiseksi

- **maaseudun asukkaat toimivat aktiivisesti**

Tulevaisuuden maaseudulla vanhat, uudet ja osa-aika-asukkaat ovat hyvässä vuorovaikutuksessa keskenään; nykyistä enemmän he pitävät huolta toisistaan, ympäristöstään ja maisemastaan, osallistuvat maankäytön suunnitteluun, vaalivat kulttuuriperintöä ja ovat halukkaita yhteisvoimin kehittämään asuinalueitaan vastaamaan asukkaiden toiveita ja tarpeita.

- **kunnat panostavat maaseutuunsa**

Rantoja ja kyliä kaavoitetaan yhteistyössä asukkaiden kanssa siten, että varmistetaan maaseudun uuden asutuksen ja elinkeinorakentamisen tarkoituksenmukainen sijoittuminen ja kulttuuriympäristön arvojen säilyminen. Kylien asukkaita kuullaan myös kunnan palvelurakenteen suunnittelussa. Kunnissa ymmärretään vapaa-ajan asumisen suuri merkitys maaseudun elinvoimaisuudelle ja sen kehittämiseen panostetaan.

- **päätäjät arvostavat maaseutua.**

Sekä päätäjät että kansalaiset ymmärtävät maaseudun merkityksen hyvänä asuinympäristönä, ja sen ylläpitämiseen ja kehittämiseen panostetaan yhteiskunnan resursseja. Maaseudun arvostus kokonaisuudessaan kasvaa.

UTO HANDEL

posti

4. Maaseutuasumista ja maalle muuttoa edistävät toimenpiteet

4.1 Maaseudun kaavoitus ja kyläympäristöjen kunnostaminen

Kylien kaavoituksen ja kyläsuunnittelun kehittäminen

Kylien kaavoitus on yleensä vähäistä, eikä siihen ole kunnissa tarpeeksi resursseja. Ilman kaavoja on usein vaikea saada rakennuslupia. Kaavoittamattomilla alueilla kylien rakentuminen on sattumanvaraista ja saattaa johtaa kylien tiivistyessä kaikkien kannalta huonoon kehitykseen. Kaavoitusmenettelyjä ja -sisältöjä maaseutuolosuhteisiin paremmin soveltamalla voidaan parantaa kylien infrastruktuuria ja uudisrakentamisen edellytyksiä.

Osayleiskaava on hyvä kaavamuoto tiivistyvien kylien rakentamisen suunnittelussa. Voimassaolevan maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaan oikeusvaikutteisen (osa)yleiskaavan perusteella voidaan myöntää rakennuslupia enintään kaksiasuntoisille rakennuspaikoille, mutta vain sellaisilla kylä- ja maaseutualueilla, missä rakentamisen paine on vähäistä. Rannoilla rakentamista voidaan ohjata ranta-alueiden yleiskaavalla, jota on mahdollista käyttää rakennusluvun myöntämisen perusteena, tai ranta-asetmakaavalla.

Ranta-asetmakaavan laatimismenettely poikkeaa ”kuivan maan” kaavoituksesta siten, että kunnan ohella myös maanomistaja voi huolehtia kaavan laatimisesta ja maanomistaja vastaa aiheutuneista kuluista.

1

Toimenpide

Rakennuslupamenettelyn yksinkertaistamiseksi kylissä ja muilla maaseutualueilla laajennetaan mahdollisuutta myöntää rakennuslupa suoraan yleiskaavan perusteella, mikä edellyttää pientä lakimuutosta (MRL §137). (YM, MMM, Suomen Kuntaliitto)

2

Toimenpide

Selvitetään mahdollisuutta kylän osayleiskaavan laatimiseksi maanomistaja-aloitteisella menettelyllä. (YM, MMM, YTR)

Kyläsuunnittelun ja kaavoituksen välinen suhde kaipaa selkiyttämistä. Asukaslähtöistä elinympäristön suunnittelua ja sopivien rakennuspaikkojen kartoittamista tehdään melko usein muun kyläsuunnittelun yhteydessä, mutta näillä suunnitelmilla ei ole kaavan tapaan sitovuutta ja oikeusvaikutuksia. Asukkaiden tekemää työtä voitaisiin nykyistä enemmän hyödyntää kaavoituksen pohjamateriaalina, esimerkiksi selvitysten laadinnassa. Tämä säästäisi kunnan resursseja, vaikka suunnitelmien ja selvitysten tekoon tarvitaan aina myös asiantuntijat. Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen kaavoitusprosessiin alusta al-

kaen vähentää huomattavasti kaavasta tehtäviä valituksia ja edistää kaavan toteutumista. Kuntia, kyliä ja maanomistajia tulee rohkaista tekemään entistä enemmän yhteistyötä kaavoituksessa ja kaavojen toteuttamisessa.

3

Toimenpide

Teemaryhmä kokoaa ohjeet, miten asukaslähtöinen kyläsuunnitelma laaditaan siten, että sitä voidaan monipuolisesti hyödyntää kaavoituksessa tai esimerkiksi kulttuuriympäristön hoidon apuna. Ohjeistuksen pohjalta järjestetään neuvontaa kylätoimijoille. Kuntia kannustetaan hyödyntämään kyläsuunnitelmia ja asukkaiden paikallistuntemusta kaavoituksen resursseina. (YM, MMM, Suomen Kylätoiminta ry, Suomen Kotiseutuliitto, Suomen Kuntaliitto, YTR/ Maaseutuasumisen teemaryhmä.)

Rantojen kaavoituksen kehittäminen

Maaseudulla rantojen nykyinen yleis- ja asemakaavoituskäytäntö ”tuhlailee” rantaviivaa ja vesistöjä. Todellisia rantataajamia ei synnytetä edes asemakaavoilla. Rannan käyttöön oikeuttavia, ns. kuivan maan rantaoikeustontteja ei juurikaan kaavoiteta. Rakennetuille rantakiinteistöille on vaikea saada lisää asuinkerrosalaa esimerkiksi sivuasuntoja varten.

4

Toimenpide

Toteutetaan useiden tahojen yhteisrahoituksella pilottihankkeita uudentyypisistä rantakaavoituksesta, joka sisältää myös rantaoikeustontteja. (YM, hallukkaat kunnat, Saaristoasiain neuvottelukunta)

Rantarakennusoikeuden tasajako ns. kantatilaperiaatteella on hallinnollinen käytäntö, jonka soveltaminen on johtanut monin paikoin huonoon suunnittelutulokseen. Käytäntöä perustellaan sillä, että kun maanomistajien rakentamismahdollisuudet turvataan ja tasapuolisuus huomioidaan kantatilaperiaatetta käyttäen, voidaan rakennusoikeuksia siirtämällä turvata myös vapaaksi tarkoitettun rannan säilyminen rakentamattomana. Tarkastelun perusteena on kiinteistöjaotus n. 50 v. sitten, mikä usein koetaan epäoikeudenmukaisena. Lisäksi periaatetta sovelletaan eri tavoin eri puolilla maata.

5

Toimenpide

Käynnistetään selvitys kantatilaperiaatteen soveltamisesta eri puolilla maata, sen eduista ja haitoista sekä kehittämistarpeista. (YM, MMM, alueelliset ympäristökeskukset, Suomen Kuntaliitto, Maanmittauslaitos)

Kuntien kaavoitusvalmiuksien lisääminen

Maaseudun maankäytön ja rakentamisen suunnittelussa on erityiskysymyksiä, joihin harvat suunnittelijat ovat perehtyneet. Esimerkiksi arkkitehtien ja kiinteistöinsinöörien peruskoulutukseen ei yleensä sisälly opetusta maaseudun toimintaympäristöstä ja suunnittelusta.

6

Toimenpide

Suunnittelijoiden perus- ja täydennyskoulutukseen sisällytetään nykyistä enemmän opintoja, jotka koskevat maaseudun maankäytönsuunnittelua, kaavoitusta, infrastruktuuria, rakentamista ja energiataloutta. (Suomen Kuntaliitto, OPM, korkeakoulut, yliopistot, ammattikorkeakoulut ja Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus YTK)

Kuntien tonttitarjonta ei aina kohtaa kysyntää; kaavoitetaan liian pieniä asuintontteja tai sellaisiin paikkoihin, että ne eivät vastaa maalle muuttajien toiveita. Kaavoitus saattaa keskittyä keskustaajamiin, vaikka maalle muuttajat usein haluaisivat rakentaa talonsa maaseutukyliin. Mahdollisten maallemuuttajien odotuksia tulisi tutkimuksen keinoin kartoittaa kaavoituksen ja tonttitarjonnan suuntaamiseksi todellista kysyntää vastaavaksi.

7

Toimenpide

Laaditaan päivitettävä barometri, jonka avulla saadaan ajantasaista tietoa muuttajien toiveista ja toteutuneista valinnoista. Barometri toteutetaan pilotina yhdessä maakunnassa, ja sen tuloksista tiedotetaan mm. maallemuuttoinfossa. (Etelä-Savon maakuntaliitto, Maaseutuasumisen teemaryhmä)

Vapaa-ajan asuntojen käyttötarkoituksen muuttamisen selkeyttäminen

Vapaa-ajan asuntojen muuttamista vakituiseen asumiskäyttöön sopiviksi on aiheellista edistää siellä, missä vakituinen asuminen tukee kylien elinvoiman säilymistä tai on kuntarakenteen kannalta muutoin perusteltua. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi olemassa oleviin palvelu-, liikenne- ja teknisiin verkostoihin tukeutuvat loma-asumisalueet.

Käyttötarkoituksen muutokseen suhtaudutaan kunnissa eri tavoin, ja toisinaan ollaan epävarmoja, miten kannattaa menetellä. Osin tämä johtunee siitä, että puuttuu tutkittua tietoa, miten ja mihin käyttötarkoituksen muutos todella vaikuttaa kunnan ja ympäristön näkökulmista. Saaristoasiain neuvottelukunnan raportti vuodelta 2000 *Vakituisen asumisen kehittäminen ranta-alueilla* valottaa kysymystä omalta osaltaan. Tilannetta tulee selkeyttämään myös ympäristöministeriössä alkuvuodesta 2007 valmistuva tutkimusraportti *Rannoille sijoittuvan vakituisen asutuksen vaikutukset erityisesti kuntatalouden näkökulmasta*. Kokemuksia käyttötarkoituksen muutoksista on jo monissa kunnissa, joten niistäkin voidaan ottaa oppia.

8

Toimenpide

Kootaan olemassa oleva tutkimustieto vapaa-ajanasuntojen käyttötarkoituksen muutoksista. Tarvittaessa teetetään lisäselvityksiä käyttötarkoituksen muutoksen vaikutuksista eri olosuhteissa. Tulosten perusteella määritellään ne minimiehdot, joilla vapaa-ajan asunnon muuttaminen pysyväksi asunnoksi on mahdollista, jotta kunnissa saavutetaan hyvä hallintotapa ja tasa-arvoinen käytäntö. Teemaryhmä yhteistyössä Saaristoasiain neuvottelukunnan kanssa teettää aiheesta kunnille ja vapaa-ajanasunnon omistajille suunnatun oppaan, josta tiedotetaan eri osapuolille. Tarvittaessa laaditaan myös opas siitä, miten vapaa-ajanrakennus peruskorjataan vakituiseksi asunnoksi säästöjen mukaisesti ja mahdollisimman energiataloudellisesti. (YM, MMM, Suomen Kuntaliitto, Saaristoasiain neuvottelukunta, YTR/ Maaseutuasumisen teemaryhmä)

Hyvien rakennuspaikkojen ja tonttien käyttöönoton edistäminen

Maanomistajan myydessä tai ottaessa käyttöön useasta kaavoitetusta tontistaan yhden, loputkin myymättömät ja käyttämättömät tontit tulevat kiinteistöveron piiriin. Välttääkseen ”ylimääräistä” kiinteistöveroa maanomistajan vaihtoehtoina on olla myymättä yhtään tonttia tai myydä kaikki kerralla. Tämän on todettu vaikeuttavan kaavoitettujen tonttien käyttöön saamista.

9

Toimenpide

Selvitetään mahdollisuus muuttaa verotuskäytäntöä siten, että maanomistajan myydessä tai rakentaessa kaavoitettuja tontteja kiinteistövero lankeaa vain niille tonteille, jotka sillä hetkellä myydään tai otetaan käyttöön. (VM, Verohallitus)

Maatilat ja metsätilat ovat eriarvoisessa asemassa rakennusoikeuden suhteen sukupolvenvaihdostilanteissa. Maatilojen kohdalla on vakiintunut kaavoitus- ja lupamenettelyssä käytännöksi, että sukupolven vaihdostilanteissa tilan talouskeskuksiin sallitaan toisen asunnon / asuinrakennuksen rakentaminen. Tätä samaa käytäntöä tulisi noudattaa metsätilojen kohdalla silloin, kun yrittäjä asuu tilalla.

10

Toimenpide

Metsätilojen sukupolvenvaihdostilanteissa tulisi soveltaa samoja kaavoitus- ja lupaperiaatteita kuin maataloilla, eli tilan päärakennuksen yhteyteen varataan mahdollisuus toiselle asuinrakennukselle. (YM, MMM)

Kyläympäristöjen kunnostaminen

Ympäristön siisteys, viihtyisyys ja esteettiset arvot vaikuttavat oleellisesti ihmisten mielikuvaan kylästä ja sitä kautta kylän houkuttelevuuteen. Hyvin hoidettu rakennuskanta ja kyläympäristö ovat asukkaille tärkeitä ja hyödyttävät paikallisia elinkeinoja, kuten matkailua. Yleisiä ongelmia ovat esimerkiksi näkymien umpeenkasvu, niittyjen katoaminen ja vanhojen istutusten ja rakennelmien ränsistyminen. Kylien on mahdollista saada tukea maisema- ja ympäristöhankkeisiin sekä rakennusten ja rakennelmien kunnostukseen. Asukkaat ja muut paikalliset toimijat tarvitsevat perehdyttämistä tarvittaviin toimenpiteisiin, neuvoja hyvistä käytännöistä ja tietoa sopivista rahoituslähteistä. Ympäristöhoidon suunnitteluun tarvitaan ammattilaisten apua.

11

Toimenpide

Järjestetään kyläyhdistyksille ja toimintaryhmille suunnattu alueellisten koulutustilaisuuksien tai seminaarien sarja, jonka tavoitteena on innostaa kyliä ympäristön hoitoon, jakaa tietoa soveltuvista kunnostus- ja hoitotoimista sekä rahoitusmahdollisuuksista. Kunnostus- ja hoitotoimenpiteet sisällytetään kyläsuunnitelmiin. (Maaseutuverkosto, Suomen Kotiseutuliitto, Suomen Kylätoiminta ry, Luonto- ja maisemapalveluteemaryhmä, maakunnalliset toimijat)

4.2 Erilaiset asumismuodot ja rakentamistavat

Kysyntää vastaavien vuokrakohteiden lisääminen

Omistusasunnoille on oltava maaseudullakin vaihtoehtoja. Kyläympäristössä sijaitseville viihtyisille vuokra-asunnoille on kysyntää, muttei tarjontaa. Maallemuuton helpottamisessa kylien vuokra-asunnot olisivat tärkeässä asemassa tarjotessaan mahdollisuuden ”kokeilla” maalla asumista ilman taloudellisen sitoutumisen pakkoa. Myös edulliset työtilat, esimerkiksi käytöstä poistuneissa tuotanto- ja teollisuusrakennuksissa, ovat kysytyjä. Tilojen vuokraaminen vieraille voi olla korkean kynnyksen takana, varsinkin jos omistaja asuu kaukana eikä voi valvoa vuokrattavaa kohdetta. Vuokraaminen kyläyhdistykselle saattaa olla helpompaa, ja takaa kiinteistölle silmälläpidon. Tästä toimintamallista tulisi tiedottaa kyläyhdistyksille.

12

Toimenpide

Etsitään rahoitusmahdollisuuksia, joiden avulla yhdistykset voivat saada haltuunsa, kunnostaa tai rakentaa vuokrataloja kyliin saadakseen uusia asukkaita. Lisäksi neuvotaan kyläyhdistyksiä ottamaan käyttöön ”välivuokrausmalli”, jossa kyläyhdistys vuokraa asunnon tai tilan omistajaltaan ja jälleenvuokraa sen uudelle käyttäjälle. (Suomen Kylätoiminta ry, Suomen Kotiseutuliitto, ARA, maaseudun kehittämissyhdystykset, Maaseutuasumisen teemaryhmä)

Käyttämättömien kiinteistöjen markkinoiminen

Maaseudulla on asuinrakennuksia tyhjiillään ja vajaakäytössä, usein perikuntien omistuksessa. Ne olisivat erittäin kysytyjä osto- ja vuokrauskohteita, mutta niitä on vaikea saada myyntiin tai vuokrattavaksi. Myös tuotantotiloille on kysyntää.

Maakunnissa toimivat maallemuuttoa edistävät hankkeet kartoittavat vajaakäytössä tai tyhjiillään olevia asuntoja, maatiloja ja yritystoimintaan sopivia tiloja. Kartoitusta tehdään yhteistyössä kylien kanssa kylätapahtumissa ja kyselyjen avulla. Asuntojen omistajien osoitteita ostetaan maistraatista tai väestörekisterikeskuksesta ja heitä lähestytään kirjeellä. Omistajia etsitään myös lehti-ilmoitusten, kuntauutisten ja mökkiläispostitusten kautta sekä erilaisilla messuilla ja paikallisissa tilaisuuksissa. Asumattomat rakennukset on mahdollista selvittää myös yhteistyössä kunnan kanssa. Kun käyttämättömän rakennuksen omistaja tavoitetaan, neuvotellaan omistajan kanssa kohteen myynti- tai vuokrausmahdollisuudesta.

13

Toimenpide

Kyläyhdistyksiä kannustetaan etsimään myytäväksi tai vuokrattavaksi sopivia tiloja ja rakennuksia, joita voitaisiin käyttää asumiseen tai työpajoiksi tai joita voisi olla mahdollista muuttaa sellaisiksi. Myyntiin tai vuokralle tulevat rakennukset ja tontit välitetään käytettävissä oleviin rekistereihin. Tavoitteena on saada kaikki paikallisetkin rekisterit linkitetyksi valtakunnalliseen portaaliin www.maallemuutto.info. (Suomen Kylätoiminta ry, Maaseutuasumisen teemaryhmä)

Vaihtoehtoisten asumismahdollisuuksien lisääminen

Erilaisten vaihtoehtoisten asumismuotojen toteuttaminen on kaupungeissa ja asemakaava-alueilla yleensä vaikeata. Siksi niille tulisi antaa hyvät toteutumismahdollisuudet maaseudulla, missä ne rikastuttavat maaseutukulttuuria ja parhaimmillaan toimivat esimerkkeinä kestäväen kehityksen mukaisesta elämäntavasta. Eko- ja yhteisöasumisen edellytykset ovat hieman normaaliasumisesta poikkeavia. Lähtökohtana voi olla esimerkiksi edullinen, suurehko vanha rakennus tai taloryhmä sekä riittävästi maata ympärillä. Myös kylämäinen uudisrakentaminen on mahdollista. Rakentamisen valtavirrasta poikkeavat ratkaisut vaativat joustavuutta ja ennakkoluulottomuutta kaavoitukselta, rakennusvalvonnalta ja kunnilta. Onnistuessaan hanke voi tuoda kunnalle positiivista mainetta ja uusia aktiivisia asukkaita.

Tietoja Suomeen perustetuista eko- ja yhteisökylistä on kattavasti koottu viimeksi yli 10 vuotta sitten. Ajantasaisesta tiedosta olisi apua uusia kyliä suunniteltaessa sekä kylien tuleville asukkaille että kunnille. Kokemuksista tiedottaminen saattaisi myös hälventää turhia ennakkoluuloja vaihtoehtoisia asumismuotoja kohtaan.

14

Toimenpide:

Kootaan tiedot Suomen eko- ja yhteisökylistä, sekä asukkaiden että kuntien näkökulmasta: toteutumisen vaiheet, hyviksi todetut toimintamallit ja ongelmat. Hyvät toimintamallit esitellään niin, että niitä voidaan hyödyntää tulevilla hankkeilla. Samalla päivitetään eko- ja yhteisökylien rekisteri ja esitetään sille ylläpitäjä. (Alan yhdistykset, esim. Rural Studies-opiskelijat)

Hyvän rakennustavan edistäminen

Hyvien rakentamis- ja korjaustapojen edistämisessä ovat toteutetut esimerkit tärkeitä, olkoonpa kyse perinteitä kunnioittavista vanhoista työmenetelmistä, energiaa säästävistä uusista ratkaisuista tai muista hyviksi todetuista käytännöistä. Hyvän lopputuloksen saavuttamiseksi tarvitaan rakentamisen suunnittelussa ja toteutuksessa alan ammattilaisia, joskin asiakkaan on usein vaikea heitä löytää.

Korjausrakentamiskeskukset ovat yksi toimiva malli tiedon välittämisessä. Suomessa toimii noin 15 korjausrakentamiskeskusta, jotka jakavat neuvoja rakennusten perinteisistä, kestävästä ja ekologisista korjaus- ja rakentamistavoista. Toiset toimivat kaupallisesti, toiset aatteellisesti. Korjausrakentamiskeskuksia, joiden taustatahona on jokin muu kuin kaupallisesti toimiva yritys, on 10 kpl. Ne sijaitsevat Etelä- ja Länsi-Suomessa, suurin osa rannikkokaupungeissa.

15

Toimenpide

Korjausrakentamisen ammattilaisten, sekä suunnittelijoiden että toteuttajien, verkostoitumista ja saavutettavuutta edistetään. Tiedon välittäjinä toimivat mm. korjausrakentamiskeskukset. Niiden verkostoa laajennetaan maaseudulle, erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomeen, ja palveluissa huomioidaan entistä paremmin maaseudun tarpeet. Yksi korjausrakentamiskeskuksista erikoistuu rintamamiestalojen korjaamiseen. (Maakuntamuseot, korjausrakentamiskeskukset)

16

Toimenpide

Tarjotaan kaikille toimintaryhmille riittävästi tiedollista tukea, jotta ne halutessaan voivat omalla alueellaan toteuttaa energiaa säästävän, paikallisia uusiutuvia energioita käyttävän mallirakennuksen. Tämä malli voi olla uusi tai korjattava asuinrakennus tai vaikkapa kylätalo. Kohteisiin olisi mahdollista tutustua sekä rakennusaikana että sen jälkeen. (Maaseudun kehittämissyhteistyöt, Maaseutuasumisen teemaryhmä, Motiva, alan tutkimuslaitokset)

Rakennustoimintaan liittyvät palvelut ja ei-kaupallinen neuvonta (esimerkiksi korjausmenetelmät, ekologiset materiaalit ja energiaa säästävät ratkaisut) pitäisi olla kootusti ja helposti saatavilla, kun ensikertalainen aloittaa oman kodin korjaus- tai rakennushanketta. Rakennustietokeskuksella onkin luotettavia oppaita, mm. 2006 ilmestynyt Pientalorakentajan opas.

17

Toimenpide

Maaseuturakentamisen hyvät tietolähteet kootaan maallemuutto.infon www-sivuille, missä listaa on helppo päivittää. (Maaseutuasumisen teemaryhmä, Suomen Jobs and Society)

Tuontienergian hinta on nousussa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, ja uusiutumattomien energioiden käytöstä aiheutuvat päästöt kiihdyttävät kasvihuoneilmiötä. Tämän vuoksi kotimaisia, uusiutuvia ja biopolttoaineita hyödyntävälle energiankäytölle on asumisessa olemassa selvä tilaus. Aurinkoenergian hyödyntäminen on yksinkertaisimmillaan lämpimän käyttöveden lämmittämisessä. Puulämmitys sekä teknisesti vaativampi biopolttoaineiden käyttö sopivat toteutettaviksi maaseudulla, haja-asutusalueilla ja suurehkoilla tonteilla. Olemassa oleva pientalojen energia-avustus koskee vain vanhoja asuinrakennuksia. Avustuksia voidaan myöntää pientalojen omistajille laiteinvestointeihin ja kaukolämmön liittymismaksuun, kun talon lämmitysjärjestelmä uusitaan asetuksen mukaisella, kasvihuonekaasupäästöjä vähentävällä tavalla. Avustuksen määrä on 10-15% toteutuneista kustannuksista. Avustusta haetaan määräaikana kunnasta.

18

Toimenpide

Pientalojen energia-avustusta kehitetään siten, että se koskee myös uudisrakentamista ja sen haku on jatkuva. (YM, MMM, ARA, KTM)

VTT:n tutkimukset osoittavat, että pientalon lämmitysenergian tarve voidaan vähentää normaalirakentamiseen verrattuna puoleen muutamalla yksinkertaisella suunnittelun ja rakentamisen muutoksella. Näitä muutoksia ovat lämmöneristysten lisääminen kaksinkertaisiksi rakennusmääräysten minimeistä, parhaiden markkinoilla olevien ikkunoiden käyttö sekä talon rakentaminen vedottomaksi ja varustaminen tulo- ja poistoilmanvaihtokoneella tehokkaine lämmöntalteenottoineen. Muutokset aiheuttavat 2-3 % lisäyksen rakennuskustannuksiin normaalirakentamiseen verrattuna. Jo nykyisellä energian hinnalla lisäkustannukset saadaan viidessä vuodessa takaisin, kun lämmityskulut puolittuvat.

Pienikin lisäinvestointi on usein ratkaiseva kynnyskysymys, kun talon rakenneratkaisuja valitaan tai taloa ostetaan. Sen vuoksi kannattaa tukea energiatehokasta rakentamista taloudellisesti. Tuki lisää energiaa säästävien ratkaisujen kysyntää, mikä puolestaan edistää alan tuotekehitystä ja laskee tuotteiden hintoja, jolloin ajan myötä tuki tulee tarpeettomaksi.

19

Toimenpide

Säädetään pysyvä, jatkuvassa haussa oleva avustus, jolla edistetään asuinrakennusten rakentamista ja korjaamista sellaisiksi, että ne täyttävät tietyt, nykyistä tiukemmat energiatehokkuusvaatimukset. (YM, MMM, ARA, KTM)

4.3 Maaseudun infrastruktuurikysymykset

Kevyen liikenteen turvallisuuden parantaminen

Monissa kylissä liikenneturvallisuus huolestuttaa, kun kevyen liikenteen järjestelyt ovat puutteelliset ja lapset ja vanhuksat joutuvat kulkemaan ajoradoilla. Kevyen liikenteen väylien suunnittelunormeja tulisi kehittää erilaisia käyttötarkoituksia ja hoitotapoja palveleviksi. Haja-asutusalueella riittäisi usein kapeampi ja tekniseltä tasoltaan vaatimattomampi

väylä, kuin mitä kaupungeissa rakennetaan. Sen rakentamiskustannukset jäisivät alhaisemmiksi ja kunnossapito onnistuisi kylillä olevien urakoitsijoiden kalustolla. Lisäksi väylien toteutuksessa tulee erityisesti ottaa huomioon oleva kylärakenne ja muut ympäristönäkökohdat, esimerkiksi luonnon ja kulttuurimaiseman arvot. Joissakin tiepiireissä on tällaisia ”kevyempiä” väyliä jo toteutettu. Kyläyhdistykset voivat olla aloitteellisia asiassa ja osallistua kevyen liikenteen reittien rakentamiseen yhteistyössä tiepiiriin ja kunnan kanssa.

20

Toimenpide

Tiehallinnon kanssa käynnistetään neuvottelut, joilla vauhditetaan maaseudulle sopivien, perustamiskustannuksiltaan edullisten ”kevyempien” kevyen liikenteen väylien rakentamista (Tiehallinto, Maaseutuasumisen teemaryhmä, maakunnalliset kylien yhteenliittymät, Suomen Kylätoiminta ry)

Haja-asutusalueiden vesihuollon kehittäminen

Maaseudulla on syntynyt uusia vesihuollon kehittämisen tarpeita, joista kulut lankeavat asukkaiden maksettaviksi. Esimerkiksi v. 2003 annettu asetus talousjätevesien käsittelystä velvoittaa arviolta 200 000–250 000 kiinteistöä tehostamaan jätevesiensä puhdistusta kymmenen vuoden siirtymäjaksan aikana. Tarvittavat investoinnit ovat merkittäviä, ja aiheuttavat vaikeuksia vähävaraisille talouksille. Valtion asuntorahasto on varannut 3 miljoonaa euroa kiinteistökohtaisiin vesihuoltoavustuksiin v.2006. Avustuksen tiukoista tulorajaehtoista johtuen sen kysyntä on kuitenkin ollut vähäistä, eikä avustus ole tavoittanut tarvitsijoita.

21

Toimenpide

Maaseudun kiinteistökohtaisen vesihuollon kehittämiseen suunnataan kasvavaa tarvetta vastaavasti lisää avustusmäärärahoja, ja avustuksen tulorajaehtoja lievennetään. (MMM, alueelliset ympäristökeskukset, ARA)

Vesihuoltolaitosten kustannukset katetaan asiakkailta perittävillä maksuilla. Joissakin tapauksissa kuitenkin valtion tuki vesihuoltoinvestointeihin on tarpeen, jotta kustannukset eivät muodostu kohtuuttomiksi. Valtion tuella pyritään erityisesti pysyvän asutuksen ja elinkeinojen saattamiseen vesi- ja viemäriverkostojen piiriin. Verkostojen laajentaminen helpottaa myös niiden ulottamista loma-asutusalueille. Valtion tuki pyritään suuntaamaan mahdollisimman vaikuttaviin, useita ihmisiä hyödyttäviin kohteisiin, minkä vuoksi yhteisratkaisut on nostettu yksittäisten kiinteistöjen tukemista tärkeämmäksi.

Haja-asutusalueiden vesi- ja viemäriverkostojen rakentamiseen on mahdollista saada tukea alueelliselta ympäristökeskukselta. Vaihtoehtoina ovat yleensä kunnallisen laitoksen verkoston laajentaminen tai vesiosuuskunnan perustaminen.

22

Toimenpide

Yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustuksia koskevalle momentille osoitetaan ylimääräinen rahoitus vuosille 2008-2013 yhteisten vesihuoltoratkaisujen ulottamiseksi yhä useampien maaseudun asukkaiden saataville. (MMM, alueelliset ympäristökeskukset)

4.4 Asuntorahoitus ja asumistuet maaseudun näkökulmasta

Vuoden 2005 alusta tuli voimaan laki avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi. Valtion vuoden 2006 talousarvion mukaan avustuksia voidaan valtion asuntorahaston (ARA) varoista myöntää yhteensä 45 miljoonaa euroa. Uusi avustusjärjestelmä on osa asumisen tukijärjestelmää ja sen tavoitteena on parantaa erityisryhmien asumisolaja ja monipuolistaa heille tarjottavia asumispalveluita.

Erityisryhmien avustuksen voi saada sellainen yhteisö, jolle voidaan myöntää korkotukilainaa. Avustus voidaan esimerkiksi myöntää kunnille, kuntayhtymille tai niiden osakeyhtiöille ja asuntorahaston nimeämille yleishyödyllisille yhteisöille tietyin poikkeuksin. Erityisryhmien asuntorakentamisen tukemiseen tarkoitettu investointiavustus suuntautuu valtaosin kasvukeskuksiin. Maaseutu jää käytännössä tämän avustuksen ulkopuolelle. Avustus jopa myötävaikuttaa maaseudun autoitumiseen, koska se edesauttaa maaseudun vanhusväestön ja muihin erityisryhmiin lukeutuvien muuttamista kotoaan kuntakeskustojen palvelutaloihin.

23

Toimenpide

Erityisryhmien investointiavustuksen piiriin otetaan myös pienet toimijat (paikalliset avustusjärjestöt, kyläyhdistykset ja kolmannen sektorin toimijat), jotka eivät välttämättä hae tai saa valtion asuntorahaston korkotukilainoitusta. (YM, ARA, STAKES)

Tarvitaan avustus, joka tukee ikääntyvän väestön ja muiden toimintarajoitteisten mahdollisuuksia asua omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Samalla se tukisi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen muutosta avohoitopainotteiseksi. Nykyään on olemassa hissiavustus ja sosiaalisin perustein myönnettävä vanhusväestön asumisolojen parantamiseen tarkoitettu korjausavustus. Nämä erilliset tukimuodot tulisi korvata yhdellä laajemmalla tuella. Hissiavustus myönnetään ilman sosiaalista tarveharkintaa.

24

Toimenpide

Hissiavustukset ja vanhusväen asumisolojen parantamisen korjausavustukset korvaavana laajempuna tukimuotona otetaan käyttöön elinkaariavustus, joka kohdentuu rakennusten esteettömyyteen, terveyshaittojen poistamiseen, varustetason nykyaikaistamiseen sekä turvallisuuden parantamiseen. (YM, ARA)

4.5 Kyläkoulut

Kyläkoulut keräävät oppilaita laajalta alueelta, joten koulun lakkauttaminen on usein seudullinen ongelma. Kyläkouluja ja pienlukioita lakkautetaan sellaisissakin kunnissa, joissa oppilasmäärä mahdollisesti nousee tulevina vuosina. Kaupungeista maalle muuttavat lapsiperheet pitävät usein muuton ehtona lähikoulun säilymistä ja muuttavat pois, jos koulu lopetetaan. Kyläkoululla on myös sosiaalinen ja elinkeinopoliittinen merkitys mm. palvelujen tuottajana, joten lakkauttamista ei tulisi pohtia vain koulutuksen ja talouden näkökulmista. Koulujen kehittäminen monipalvelukeskuksina vahvistaa kyläkoulun roolia ja mahdollistaa monipuolisemmat palvelut kyläläisille.

Läheisyyden ekonomia tulee aina ottaa huomioon kouluverkko päätöksien pohjalla olevissa laskelmissa. Vaihtoehdoille, erilaisille ja aidosti innovatiivisille ratkaisuille on luotava suotuisa kasvualusta ja reilusti elintilaa. Valtionosuusjärjestelmä tulee rakentaa siten, että kunnilla on sekä tarve että kyky säilyttää kouluverkko ja kehittää sitä alueellisesti kattavaksi. Tällä hetkellä laki määrää, että oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään 2,5 tuntia. Näissä rajoissa koulupäivälle kertyy jo kohtuuttomasti pituutta.

25

Toimenpide

Pienten koulujen ylläpito- ja lakkauttamispäätösten taustalla olevien säästö-laskelmien tulee aina olla kaikki kokonaiskustannukset huomioivia, selkeästi tulkittavia ja avoimesti esillä. Päätäjät ja virkamiehet velvoitetaan seurausvaikutusten arviointiin. (Opetushallitus, Suomen Kuntaliitto).

26

Toimenpide

Otetaan käyttöön kyläkoulutakuu, joka takaa kyläkoulun säilymisen silloin, kun kylän yhdistykset ja asukkaat ovat sitoutuneet kehittämään kylää kehittämishankkein, esimerkiksi uusia asukkaita hankkimalla sekä omalla rahoituksellaan. (OPM, Opetushallitus, Suomen Kuntaliitto, Suomen Lähikoulut ry).

Kyläkoulun lopettaessa toimintansa ilmenee usein halukkuutta yksityiskoulun perustamiseksi sen tilalle. Valtioneuvostolta on hyvin vaikea saada yksityiskoulun perustamiseen tarvittavaa lupaa, vaikka hakija täyttäisi asetetut kriteerit. Muissa Pohjoismaissa lupakäytäntöä ei ole. Kuntien lakkauttaessa kyläkoulujaan tulisi vastapainoksi yksityiskoulujen perustamiseen suhtautua myönteisesti.

27

Toimenpide

Helpotetaan yksityisten kyläkoulujen perustamisluvan saamista silloin, kun hakemus täyttää asetetut kriteerit. (OPM, Opetushallitus)

4.6 Maaseutuasumisen markkinointi ja viestintä

Maaseudusta asuinympäristönä kiinnostuneet kaupunkilaiset ovat usein yllättävän epä-tietoisia siitä, kenen puoleen kääntyä ja mistä saada lisätietoa maaseudun olosuhteista ja asumismahdollisuuksista. Maaseutua tulisi markkinoida kaikkien sellaisten organisaatioiden toimesta, joiden intressissä on maaseudun elinvoimaisuus ja maallemuuton edistäminen. Markkinoinnin tulee perustua tosiasioihin, olla realistista, mutta houkuttelevaa.

Kunnat ovat avainasemassa palvellessaan niin nykyisiä kuin tulevia asukkaitaan. Asumiseen liittyvien asioiden keskittäminen kunnassa samalle luukulle ja henkilökohtainen palvelu helpottavat uusien asukkaiden asiointia. Internet-sivujen selkeys ja ajantasaisuus ovat oleellisia tärkeitä asioita. Kuntien tulisi pyrkiä profiloitumaan ja kohdentamaan markkinointinsa valitsemilleen kohderyhmille, esimerkiksi yrittäjille, eläkeläisille, lapsiperheille tai paluumuuttajille.

Valtakunnallinen Onni muuttaa maalle-hanke on markkinoinut maaseutuasumista ja alueellisia maallemuuttohankkeita mm. lehtijutuissa, useilla messuilla ja muissa tapahtumissa. Maaseutuasumisen teemaryhmän ja Onni muuttaa maalle-hankkeen tärkein tiedotuskanava on maallemuutto.info -portaali, jossa myös maakunnat esittelevät maaseutuasumisen mahdollisuuksia.

28

Toimenpide

Maaseutuasumista ja maallemuuttoa käsittelevissä tilaisuuksissa kannustetaan ja opastetaan kuntia ja kyliä markkinoimaan itseään tehokkaasti sekä nykyisille että tuleville asukkaille. Kuntia kehoitetaan panostamaan mahdollisten tulomuuttajien ja uusien asukkaiden hyvään palveluun ja asiantuntevaan neuvontaan. (Onni muuttaa maalle -hanke, Maaseutuasumisen teemaryhmä)

29

Toimenpide

Toimitetaan maaseutuasumista käsittelevää lehdistömateriaalia, jota tarjotaan sopiviin lehtiin. Juttuja maallemuutosta julkaistaan edelleen myös maallemuutto.info-portaalissa. (Suomen Kylätoiminta ry, Onni muuttaa maalle -hanke, Maaseutuasumisen teemaryhmä)

30

Toimenpide

Edistetään sellaisten dokumenttiohjelmien tekemistä ja esittämistä, jotka käsittelevät erilaisia onnistuneita maaseutuasumisen vaihtoehtoja, myös yhteisöllistä asumista. (YTR, Maaseutuasumisen teemaryhmä)

5. Ohjelman toteuttaminen ja seuranta

Maaseutuasumisen kehittämisohjelma tukee valtioneuvoston maaseutupoliittisen erityisohjelman ja kokonaisohjelman tavoitteita alueiden välisten kehittämisedellytysten erojen kaventamiseksi, muuttoliikkeen ja väestörakenteen tasapainottamiseksi sekä palvelurakenteen turvaamiseksi koko maassa. Ohjelma sisältää laajan maaseutupoliittikan ehdotuksia ja yhdensuuntaistaa paikallista, alueellista sekä valtakunnallista kehittämistyötä. Pääosin maaseutuasumisen kehittämisohjelma pyrkii vaikuttamaan olemassa olevien rakenteiden uudistamiseen ja varojen uudelleen suuntaamiseen. Kyse on välttämättömistä muutoksista tai uusista työtavoista asuinmaaseudun vahvistamiseksi.

Ohjelma on hyväksytty Maaseutupoliittikan yhteistyöryhmässä. Toteutus on useiden toimijoiden yhteistyötä. Teemaryhmä neuvottelee nimettyjen vastuutahojen kanssa toimenpiteiden eteenpäin viemisestä käytännössä. Ohjelman toteutuksessa korostuu poikkihallinnollinen yhteistyö eri sektoriviranomaisten välillä. Samalla lisätään hallinnonalojen ja erisidosryhmien toimien vaikuttavuutta asuinmaaseutuun.

Teemaryhmässä seurataan toimenpiteiden toteutumista tunnuslukujen avulla, ja siitä raportoidaan kaksi kertaa vuodessa. Maaseutupoliittikan yhteistyöryhmässä käsitellään ohjelman edistymistä ja analysoidaan sen tuloksia.

Lähteet ja tausta-aineistoa

Aho, S. & Ilola, H. 2004. Maaseudun elinvoimaisuus. Lapin yliopiston kauppatieteiden ja matkailun tiedekunnan julkaisu.

Aho, S. & Ilola, H. 2004. Maaseutu suomalaisten asenteissa, toiveissa ja kokemuksissa. Lapin yliopiston kauppatieteiden ja matkailun tiedekunnan julkaisu.

ELINVOIMAINEN MAASEUTU - yhteinen vastuumme. Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2005–2008. 2004. Maaseutupoliitiikan yhteistyöryhmän julkaisu 10/2004.

E-työ toimeksi. E-työn yhteistoimintaryhmän ehdotus valtioneuvoston periaatepäätökseksi. 2006. Työhallinnon julkaisu 326.

Helsingin Sanomat 6.8.2006

Katajamäki, H. 2005. Suuren maaseudun maa. <http://www.mmm.fi/yr/Ajankohtais-ta/2005/valtakunnantaso.pdf>

Kuisma, J. & Peltonen, T. 2002. Kyläsuunnittelun opas. Miten kehitämme ja kaavoitamme kyläämme 2000-luvulla.

Kulttuuriohjelma. Toimenpiteitä maaseudun kulttuurin toimintaedellytysten edistämiseksi vuosille 2005–2008. 2005. Maaseutupoliitiikan yhteistyöryhmän julkaisu 2/2005.

Kytö, H. & Aatola, L. 2006. Muuttuva maallemuuttaja. Kuluttajatutkimuskeskus.

Kytö, H., Tuorila, H. & Leskinen, J. 2006. Maaseudun vetovoimaisuus ja kuluttajien yksilölliset elämäntavat. Kuluttajatutkimuskeskus.

Laine, J. & Saari, M. 2005. Pientalojen energiankulutuksen vertailulaskelmia. VTT Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka, Tutkimusraportti nro RTE627/05.

Leppänen, P. 2004. Säästävä pientalo. Rakennustieto Oy.

Lodenius, S., Mamiä, V., Vitakoski, P. & Peltola, A. (toim.) 2006. Kylän tuntijat. Asukaslähtöinen suunnittelu työkaluksi maaseutu ympäristöjen kaavoitukseen. Kylä-Kyllä! –kyläsuunnittelun ja MRL:n osallistumiskäytäntöjen yhdistäminen –hankkeen yhteenvetoraportti. Pirkanmaaseutu ry ja Tampereen teknillinen yliopisto, yhdyskuntasuunnittelun laitos.

Nieminen, M. 2004. Kesämökkibarometri 2003. Tilastokeskus ja sisäasiainministeriö.

Niemi, S. 2004. Maankäytön suunnittelu maaseutukylissä – kyläläiset ja asiantuntijat yhteistyössä. Maaseutupoliitiikan yhteistyöryhmän julkaisu 7/2004.

Pehkonen, A. 2004. Kylä kutsuu... Tutkimus tulomuuttoprosesseista maaseudulle. Akateeminen väitöskirja. Siirtolaisuustutkimuksia A 26. Siirtolaisuusinstituutti.

Pihala, A. 2004. Asemakaava-alueen ulkopuolinen rakentaminen. Suunnittelutarveratkaisut ja poikkeamispäätökset. Suomen Kuntaliitto.

Rantojen maankäytön suunnittelu. 2005. Ympäristöministeriö. Ympäristöopas 120.

Ristimäki, M., Oinonen, K., Pitkäranta, H., & Harju, K. 2003. Kaupunkiseutujen väestömuutos ja alueellinen kasvu. Ympäristöministeriö. Suomen ympäristö 657.

Roiha, K., Töyli, P. & Plosila, R. 2006. Onni muuttaa maalle -hankkeen yhteenveto. Turun yliopisto täydennyskoulutuskeskus.

Saaristoasiain neuvottelukunta & Suunnittelukeskus Oy. 2000. Vakituisen asumisen kehittäminen ranta-alueilla. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisu 7/2000.

Suomen kestävän kehityksen toimikunta. 2006. Kohti kestäviä valintoja - Kansallisesti ja globaalisti kestävä Suomi. Kansallinen kestävän kehityksen strategia. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 5/2006.

Virtanen, V. 2003. Valta- ja vastavirtaan. Selvitys maassamuuttajien elinoloista, uuteen kiinnittymisestä ja arvotaustasta Suomessa. Sisäasiainministeriön julkaisu 14/2003.

Voimaa kuin pienessä kylässä. Valtakunnallinen kylätoimintaohjelma 2003-2007. Suomen Kylätoiminta ry:n julkaisu.

www.ara.fi

www.asuminen.fi

www.rakennusperinto.fi

Julkaisemattomat lähteet

Elinvoimainen maaseutu - ministeriöiden vastuut ja seudullinen kehittäminen. Maaseutupoliittinen erityisohjelma 2007-2010. Luonnos 2 / 2.10.2006

Paltila, Y. 2006. Yrjö Paltilan sähköpostiviesti Tilastokeskuksesta 11.9.2006.

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän viimeisimmät julkaisut:

- 7/2006 Rural Finland 2015 - The future operating environment of rural development work
- 8/2006 Kulttuuri maaseudun toimintaryhmien kehittämisohjelmissa
- 1/2007 Jokamiehen oikeuksien tulkintoja ja haasteita luontoliikunnan ja -matkailun kannalta
- 2/2007 Asuinmaaseutu 2007–2010 - Maaseutuasumisen kehittämisohjelma
- 2a/2007 Asuinmaaseutu 2007–2010 - Maaseutuasumisen kehittämisohjelma - Tiivistelmä
- 2b/2007 Boendelandsbygd 2007–2010
Utvecklingsprogram för landsbygdsboende
- Sammanfattning

Tilaukset ja lisätiedot:

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
puh. (09)160 44592, faksi (09) 160 42306
maaseutupolitiikka@intermin.fi
www.maaseutupolitiikka.fi

TIIVISTELMÄ

Asuinmaaseutu 2007 – 2010

Maaseutuasumisen teemaryhmä
www.maaseutuasuminen.fi
c/o Suomen Kotiseutuliitto
Kalevankatu 13 A 00100 Helsinki
www.suomenkotiseutuliitto.fi

